

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Št. VII.

Vsebina: 61. Vernikom ljubljanske škofije o priliki otvoritve zavodov. — 62. Zavodi sv. Stanislava: a) Govor ob posvečevanju velikega altarja; b) Govor pri slovesni otvoritvi zavodov. — 63. Pomoč potresencem v Kalabriji. — 64. Konkurni razpis. — 65. Škofijska kronika. — 66. Slovesna zadušnica po pokojnem knezonadškofu Andreju Jordanu.

1905.

61.

Vernikom ljubljanske škofije.

V avgustu in v decembru leta 1898. sem prijavil in obravnaval željo in potrebo o katoliških zavodih s katoliško gimnazijo za dobro vzgojo duhovnikov in posvetnih gospodov raznih stanov. Že v marcu leta 1899. sem se zahvalil velečastitim gospodom duhovnikom in Vam vernikom za gorečnost in pomoč v rečeni namen.

In zares duhovniki, verniki ste mi darovali vsako leto od 60.000 K do 100.000 K. Premnogi so se zavodov tudi spominjali v svojih oporokah. Velik del stroškov sem pa tudi jaz nase vzel.

Zaupajoč na Vašo radodarnost za vso našo skupno korist, ker se gre za Vaše sinove v najbolj nevarnih letih, da se ne izpridijo, sem vse pripravil in meseca majnika 1901 začel zavode zidati; meseca julija, na praznik karmelske Matere Božje, sem blagoslovil temeljni in vogelni kamen.

Od onega leta sem se je zmeraj natanko po načrtu delalo. Ker je poslopje velikansko, je trajalo delo do letos. Sedaj je vse dovršeno, razen enega manjšega oddelka, ki še ni potreben in se dozida pozneje.

Letos, tretjo nedeljo v septembru, na praznik žalostne Matere Božje sem blagoslovil kapelo in posvetil veliki altar vpričo velečastitih gospodov profesorjev in 96 v zavod sprejetih mladeničev.

Kapela je središče v zavodu, saj bode tam prebival večni Bog, saj bodo tam Vaši otroci dobivali potrebnih pomoči za lepo krščansko življenje.

Na praznik sv. Mateja sem pa slovesno blagoslovil hišo in zavode odprl. Pri blagoslovu je bilo pričujočih mnogo gospodov duhovnikov, mnogo vernikov posebno iz Šent-Vida in Ljubljane in precej odličnih gospodov in gospá. Po blagoslovu so si večinoma ogledali hišo in njene naprave ter uvideli, kako je za vse vporabljen najnovejši napredek.

Vse Vam bom točno opisal v knjižici, katero nameravam kmalu izdati in vsakj župniji več iztisov poslati. Sedaj naj Vam povem, da poslopje z vso opravo velja 1.400.000 kron. Ta svota je večjidel poplačana, le nekoliko nad 200.000 kron od tega mi še primanjkuje. V zavode je sprejetih: Gorenjcev 45, Dolenjcev 26, Notranjcev 20; med njimi Vipavcev 6, Ljubljančani 3 in 2 Nekranjca. Po 400 kron jih plačuje 24, brezplačno je sprejetih 7, ostali plačujejo po 300, 200, 100 kron.

Delali smo skupno že 7 let; delajmo še 8 let in zavodi bodo dovršeni, pa tudi še nekaj glavnice bo nabrane za vzdrževanje. Kolikor večja bo glavnica, toliko več Vaših sinov bom mogel sprejeti brezplačno, ali vsaj po znižani

ceni. Tudi še teh 8 let darujte pri pobiranju kar največ morete. Zaradi teh darov ne bo nikdo osiromašil. Povem Vam, da so mi velečastiti gospodje duhovniki mnogo darovali; na dan slovesne otvoritve so mi prečastiti gospodje dekani izročili 4000 kron. Največjo butaro nosim jaz in jo bodo nosili moji nasledniki; toda nosim jo drage volje, saj se gre za pravo korist vse naše ljubljanske škofije, da, vsega slovenskega naroda, gre se za pravi krščanski pouk in za vzgojo Vaših sinov.

Bog naj Vam povrne obilno vse Vaše darove. Iz hvaležnosti berem vsako prvo soboto v mesecu sv. mašo za vse dobrotnike. Le pogumno naprej za skupno delo, skupen napredek!

Blagoslov iz nebes želim vsem

† **Anton Bonaventura,**
knezoškof.

V Ljubljani, 22. septembra 1905.

Opazka: Ta list naj se vernikom s prižnice prečita.

62.

Zavodi sv. Stanislava.

V večni spomin naj škofijski list v nastopnem objavi: a) govor ljubljanskega knezoškofa o priliki posvečenja velikega altarja v kapeli knezoškofijskih zavodov v Šent Vidu; b) govor pri slovesni otvoritvi zavodov in c) tehnični opis zavodov od arhitekta Josipa pl. Vancaša.

a) G o v o r

učencem o začetku šolskega leta po blagoslovu kapele in posvečenju velikega altarja.

Prvič smo zbrani v novem velikem učnem in vzgojnem zavodu sv. Stanislava. Vem, da ste sem prav radi prišli; marsikateri ste za sprejem silno prosili; tudi Vaši stariši so močno hrepeneli, da pridete v ravno dogotovljene škofijske zavode.

Kaj boste pa v teh zavodih dobili, kaj se Vam v njih ponuja? Na ta važna vprašanja naj sedaj odgovorim.

1. Skrbelo se bo za Vaše telesno zdravje. Saj je ljubo zdravje velik dar božji: Kdor ni zdrav, ne more delati, ne more izpolnjevati svojih dolžnosti, sebi in drugim je v nadlego. Zato Vam bodo dobri Vaši poglavarji poskrbeli za zdravo hrano, poskrbeli bodo, da boste po trudu počivali, veselo poskočili in se tudi z igrami in telovadbo zabavali. Bog ima rad vesele otroke.

2. Navadili se boste pa tudi resnega dela, saj je Bog ustvaril človeka za delo, in kdor ne dela, naj ne jé, pravi sv. pismo. Ne boste delali z rokami, pač pa z umom, katerega imate tudi od Boga. Kaj ne, učili se boste, saj ste prišli v učne zavode. Berem Vam na Vaših očeh, kako srčno želite, da se mnogo lepega naučite, pa tudi velečastiti gospodje učitelji že komaj čakajo, da Vaši želji ustrežejo in Vas veliko lepega naučé.

V krščanskem nauku boste še bolj spoznavali Boga Očeta, ki nas je ustvaril, Boga Sina, ki nas je

odrešil in Boga sv. Duha, ki nas posvečuje. Ko boste pa Boga in Njegovo dobroto dobro spoznali, gotovo ga boste ljubili in prav radi izpolnjevali vse, kar on hoče.

Zraven se boste učili raznih jezikov, učili se spoznavati zemljo, njeno obliko, njene dele, njene prebivavce; celo do neba boste poleteli, da spoznate ona svetla telesa, katera nad nami krožijo. Kaj ne, koliko zanimivega, lepega, spodbudnega boste tekom šolskega leta slišali.

3. Toda, kaj bi vam pomagalo, ko bi bili zdravega telesa, in bi si nabrali prav velike učenosti, ko bi bili pa zraven malovredni, hudobni, razuzdani mladeniči! Kaj ne, kaj takega nečete biti; saj ste ravno zato želeli priti v škofijske zavode, da bi mogli bolj lahko dobri ostati in tudi dobri in skrbni Vaši stariši so Vas ravno zato v te-le zavode poslali, da Vas kaki sprideni mladeniči po mestih ne bi pohujšali. Kaj Vam je pa posebno potrebno, da boste dobri?

a) *Sv. v e r a.* Saj ste se učili v katekizmu, da brez vere ni mogoče Bogu dopasti. In zares, kako bi Bogu dopadel, kdor zametuje njegovo besedo in sebe nad Njega stavi! Ali ni Bog neskončna resnica, ki ne more ne goljufati, ne goljufan biti? Ali nam ni On govoril po svojem Sinu Jezusu Kristusu, o katerem njegovo življenje, njegov nauk, premnoga prerokovanja in čudeži dokazujejo, da je zares pravi Bog! In ali nam sedaj Gospod Jezus Kristus ne govori po sveti kato-liški cerkvi, kateri je podelil dar nezmotljivosti in katero poslušati je On zapovedal? Kdo bi se upal upreti sv. cerkvi? Uprl bi se Jezusu, uprl bi se Bogu. Za

kazen pa Bog dopusti, da popolnoma vso vero izgubé in tavajo po teminah zmote. Vi pa boste v sebi vero vedno bolj utrjevali in si prizadevali po sv. veri živeti.

b) Potrebna Vam je pokorščina. Pokorni moramo biti Bogu in onim, katere nam je On postavil za namestnike. Prvi za Bogom so stariši. Od njih imate vse: življenje, hrano, obleko, vzgojo; oni so Vas tudi sem poslali, da se kaj naučite in da postanete prav dobri krščanski mladeniči. Zato morate skrbnim starišem pač hvaležni biti. Toda kako? Najbolje, ako jih ubogate in vse to storite, kar Vam bodo tukaj Vaši poglavarji rekli in je potrebno za ves Vaš napredek. Da, stariši so Vas izročili poglavarjem tega zavoda, poglavarji so sedaj namestniki Vaših starišev, zato jih morate ravno tako ubogati. Pa tudi Bog tako hoče: saj veste, da v četrti svoji zapovedi zaukazuje pokorščino starišem in njihovim namestnikom. Pa tudi blagoslov četrté zapovedi božje boste dobili, ako boste ubogali; dobro boste napredovali, radi Vas bodo imeli Vaši poglavarji, veseli Vas bodo Vaši stariši, ljubil Vas bode Bog. Iz pokorščine se morate držati predpisanega hišnega reda: točno vstati, učiti se, iti v šolo, skočiti k igram, priti k molitvi. Pokorni bodite ne zavoljo strahu, da Vas pokarajo ali celo kaznujejo, ampak, ker Vas Bog vidi, ker Bog tako hoče in ker brez pokorščine ne bi mogli napredovati.

c) Razun trdne vere in radovoljne pokorščine Vam moram še eno čednost prav posebno na srce položiti. Jezus, naš Gospod in Zveličar, je rekel: „Blagor onim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali.“ Kaj se pravi: Boga bodo gledali? Boga bodo gledali po smrti od obličja do obličja, na zemlji pa bodo lahko Boga spoznali, bolj lahko resnico sprevideli, resnico ljubili in v resnici ostali. Torej, ako hočete vedno v resnici ostati, zmote se pa obvarovati, bodite čistega srca.

Kdo pa ima čisto srce? Oni, ki ni v strasteh. Kdor je togoten, svojeglaven, len, lažniv, opravljiv, hinavski, ta ni čistega srca, ima umazano srce in tak za resnico ne mara in ne bode Boga gledal. Prav posebno se pa o onem mladeniču pravi, da je čistega srca, kateri je sramežljiv in se mu gnusi vsaka nesramnost. Mladenič, ki je sramežljiv in varuje sveto čistost, ta bo vso resnico ljubil, želel jo bo spoznati, rad jo bode sprejel in ostal na potu resnice, ki pelje do večne Resnice, do Boga, katerega bode gledal po smrti.

Bodite torej čistega srca. Le greha ne! Sklenite danes, da ne bote svojeglavni, da ne bote lažnivi, da ne bote hinavski, da ne bote prepirljivi, da ne bote leni, posebno pa sklenite, da ne bote nesramni, ampak sramežljivi zmeraj in povsod. Ako bi bili tudi sami, v temi, na skritem kraju, da Vas noben človek ne vidi: eden je, ki Vas povsod spremlja in gleda: Vaš an-

gelček varuh; eden je, ki Vas vedno vidi: sveti in pravični Bog!

4. Vera torej, radovoljna pokorščina in čistost srca, čistost od vsakega greha, posebno sramežljivost in nedolžnost srca so čednosti, katere naj dičijo Vaše duše, dičijo Vaše življenje. Ali naša narava je pokvarjena. Ne le v katekizmu ste se učili, ampak tudi sami že skušate, kako smo na slabo nagnjeni, da hudo bolj lahko delamo, kakor pa dobro. Kaj ne, huda vojska je v našem srcu: nekaj nas opominja na lepo življenje, toda na grdo življenje nas pa nekaj še bolj vleče. Kje bi mogli dobiti pomoči.

a) Imamo pomoč najpoprej v molitvi. To že znate, da nam je za vsako zaslužno delo potrebna dejanska milost Božja, ki nam um razsvetli, da dobro spoznamo in voljo vname in okrepi, da dobro tudi hočemo, in storimo. To milost dá Bog vsakemu, kdor ga prosi, kdor moli. „Kdor prosi, prejme, kdor išče, najde, in kdor trka, njemu se odpre“, pravi nebeški naš Zveličar. Vidite, kako je za lepo čednostno življenje molitev potrebna. Zato bote tukaj precej molili: zjutraj in zvečer, v šoli, v obednici, posebno v cerkvi; da, tako bote srečni, da bote vsaki dan pri sveti maši. Pazite posebno na to, da pri jutranji molitvi napravite dober namen in pa trden sklep varovati se vsakega, posebno navadnega svojega greha. Pri večerni molitvi morate pa vest izprašati, pokesati se in sklepe ponoviti.

b) Toda molitev še ni dovolj. Moč za zmago zoper naša huda nagnjenja in za lepo življenje zagemamo še prav posebno iz zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa. V zakramentu sv. pokore dobimo novih moči, da nas strast ne premaga; pri svetem obhajilu pa nam Gospod Jezus sam vžge vročo ljubezen do Boga, do krščanskega življenja, posebno navdušenost za sv. čistost in pa gnus pred grehom. O kako srečni ste, da bote imeli dobrih duhovnih očetov in bote sv. zakramente vsaj enkrat na mesec prejeli! Le željno pričakujte dneva sv. izpovedi in sv. obhajila in onda se ne bojte: strasti bote zmagali, dobri, pošteni bote ostali, da, napredovali bote v veri, v pokorščini, v čistosti srca.

c) Po molitvi in po sv. Zakramentih Vam bodo pritekale vse potrebne milosti. Toda odkod? Oh, odkod? Iz presvetega Srca Jezusovega, kateremu je posvečen veliki altar. Poglejte prekrasno sliko božjega Srca Jezusovega! Kaj je Gospod Jezus storil, da nam pridobi milost Božjo? Postal je človek in se rodil v jaslicah, kakor jih angel drži, umrl je strašne in pregrenke smrti na križu, kakor ga drži sam v rokah in dal nam je sv. evangelij, kakor ga drži drugi angel, da se o vsem tem poučimo. Ker je presveto Srce Jezusovo vir vseh milosti, o kako moramo to Božje Srce častiti, kako ljubiti, kako se k njemu zatekati. Gospod

Jezus sam zatrjuje, da bode v svoje Srce zabeležil one, ki ga časté in ljubijo. Ali bi ne bili radi v tem presv. Srcu zapisani? Naj bode Gospod Jezus kralj naših src. Njemu se podvrzimo. Njegove zastave se oklenimo in pod Njegovim vodstvom hajd na sveto in zmagovalno vojsko zoper vse sovražnike krščanskega našega življenja!

d) Pa tudi prečisto Devico Marijo morate častiti. Lepo njeno sliko vidite tam na stranskem altarcu. Strupeni peklenski kači je ona glavo strla; zato se je satan boji. Mati je Gospoda Jezusa ter ima kot mati nad Srcem njegovim neizrečeno veliko moč. Pa tudi naša mati je ona, ljubi nas in nas hoče srečne videti. Zato le k njej, da nam pomaga hudobne strasti zatreti in v ljubezni Jezusovi ostati. Da, kdor Marijo časti, se skoraj gotovo ne bode izgubil; kdor pa Marije ne časti, se skoraj gotovo ne bode zveličal. O otročiči moji, ljubite Marijo, prav nežno, prav pristrčno jo ljubite, pa ji posebno zaupno priporočajte krstno nedolžnost, sveto čistost!

e) Še sv. Jožefa ne smete pozabiti. Saj je on prečisti ženin prečiste Device Marije in skrben reditelj samega Božjega Sina. Glejte! On je Jezuščka rešil pred zalezovanjem hudobnega Heroda: naj tudi Vas reši pred zalezovanjem hudobnega duha. Le prosite ga vsak dan, da varuje Vas in da varuje Vašo hišo od zalezovanj hudobnega duha in tudi hudobnih ljudi.

5. V lep izgled naj Vam pa bode sv. Stanislav, katerega slika je na levi Zveličarjevi v velikem altarcu in po katerem je tudi naš zavod ime dobil. Vaši duhovni očetje Vam bodo že povedali, kako je bil ta mladenič nedolžen, kako pristrčno je molil, kako nežno je ljubil prečisto Devico in Mater božjo Marijo in kako žarko je gorelo srce njegovo do Gospoda Jezusa v presvetem zakramentu. Ker ste v zavodu po njem imenovanem, zato ga morate prav posebno častiti. S svojo priprošnjo Vam bode pomagal, da ohranite nedolžnost, da radi molite, da ljubite prečisto Devico Marijo in Gospoda Jezusa skritega v presvetem Zakramentu. Kaj ne, saj boste tako storili?

6. Za lepo življenje in za vedno napredovanje v lepem življenju Vas spodbuja tudi ravnokar opravljeno posvečenje velikega altarja. Pri posvečevanju ste opazili posebno trojen obred:

najpoprej sem z blagoslovljeno vodo altar škropil, potem sem ga na raznih krajih mazilil s svetimi olji, eden duhovnikov je pa vedno hodil s kadihom okoli altarja, nazadnje pa sem na peterih krajih altarja zažgal po štiri lučice in ko so pogasile smo altar pogrnili in lepo okinčali.

Ves ta obred pa pomeni trojen napredek Vašega dušnega življenja. Najpoprej se morajo duše oprati od madežev strasti in hudega poželenja vsaj v toliko, da se lahko obranite smrtnega greha, potem bode

s pomočjo molitve in obilne milosti Božje, kar pomeni vedno kajenje in večkratno maziljenje altarja s svetimi olji, lahko napredovali v krščanskih čednostih, da nazadnje dosežete krščansko popolnost in bo v Vaših srcih gorela ter jih kinčala sveta, plamteča ljubezen Božja, kakor so na altarcu gorele lučice in ga sedaj okinčanega gledate.

7. Sedaj sklenem svoj govor in svoje opomine. Naj Vas varuje sv. Stanislav, naj z maternim srcem nad Vami čuje prečista Devica Marija, naj Vas Gospod Jezus zapiše v svoje srce in podeli milosti, da ostanete stanoviti v dobrem do konca. Amen.

b) G o v o r

o priliki slovesne otvoritve škofijskih zavodov v Št. Vidu.

Želel sem naše zavode otvoriti prav skromno in na tihem. Pa od merodajnih strani se mi je svetovalo, naj priredim večjo zunanjo slovesnost; saj so zavodi delo vsega vernega ljudstva ljubljanske škofije in tudi pomenljivi za versko in narodno življenje slovenskega naroda; pa se spodobi, naj bode otvoritev slovesna.

Ustregel sem želji in sedaj stojim pred Vami, da dam račun o svojem postopanju javno ne le Vam, ki ste zavod s svojim obiskom počastili, ampak tudi vsem prijateljem in neprijateljem širom mile naše slovenske domovine.

1. Vsi moji predniki so želeli Alojzijevišču dodati gimnazijo, kakor je tudi njegov ustanovitelj škof Anton Alojzij nameraval. Želje pa niso izpolnili, ker so se jim ovire za tako delo dozdevale nepremagljive.

Ko sem v majniku leta 1898 prišel v Ljubljano, je tlela ista želja tudi v mojem srcu. Pride mesec avgust in slovenski dijaški shod. O tem se mi je sporočilo, da so naši akademiki skoraj brez izjeme javno in zasebno trdili, da nečejo krščanstva kot vodilo javnega življenja. Res, zatrjevalo se mi je onda od druge strani, da to poročilo ni popolnoma natančno, toda delovanje naših akademikov in mladih izobraženih mož namerava zmeraj bolj odločno krščanstvo kar naravnost ne le izpodrinuti iz javnega življenja, ampak sploh uničiti.

To resnično dejstvo me je spodbudilo, da sem resno premišljeval ustanoviti zavod še na širši podlagi, kakor ga cerkveni zbor tridentinski in sploh Rim resno priporoča vsakemu škofu. Tridentinski zbor in Rim mislita vzgojo mladeničev za duhovski stan: le ti naj bi dobivali v zavodu vso vzgojo in ves pouk od mladih nog, da bi neomadeževani in nepokvarjeni vstopili v sveti duhovski stan. Meni so pa misli dalje poletele in sem mislil še na drug zavod, kjer bi se vzgajali mladeniči za ostale stanove in bi tudi le-ti ostali verni, prepričani katoličani, ter po edino res-

ničnih krščanskih načelih vravnali vse svoje javno delovanje med našim narodom kot profesorji, odvetniki, uradniki, zdravniki.

2. Ko so me te namere prešinjevale in so mi razni sklepi dozorevali, sem napravil trojno pot še koj v jeseni leta 1898.

Šel sem v Lurd k prečisti Devici Mariji, ki je sedež modrosti Božje. Njej sem se priporočil in ji tudi obljubil, da pridem zopet s prvenci zavodov, ako mi pomaga, da jih srečno dovršim.

Peljal sem se v Rim. Razkril sem svoje nakane slavnemu papežu Leonu XIII. Sv. Oče so jih odobrili, poguma so mi dajali, podelili sv. blagoslov in obljubili moliti za srečen uspeh.

Poprosil sem tudi zaslišan biti pri Njegovem Veličanstvu našem ljubljennem cesarju Francu Jožefu I. Njegovo Veličanstvo je moje namene odobrilo in najvišjo naklonjenost obljubilo.

3. Toda odkod sredstva? Za to je bilo treba poskrbeti, da me ne bi zadela ona evangelijska beseda: „začel je zidati, toda dovršiti ni mogel“. Ko sem o tej točki premišljeval, sem se spomnil besedi nekega gospoda lazarista, ki je o priliki duhovnih vaj Vincencijevim članom tako-le rekel: „ako hočeš kaj ustanoviti, nikar Boga ne izkušaj, ne začni, ako še nobenih sredstev v roki nimaš; toda tako dolgo pa tudi ni treba čakati, da bi imel v rokah že zadnji vinarček, ampak v Boga zaupaj in začni, ako nekoliko denarja v rokah imaš, za drugo pa vsaj nekoliko vidiš pot, po katerem ga boš dobil.“

Ogledal sem slične zavode v Celovcu, v Lincu in v Briksnu, pozneje tudi v Gradcu in Tridentu. Razvidel sem, da za nameravane zavode potrebujem najmanjše poldrugi milijon kron. Računal sem, kako bi mogel tekom let zbrati svoto, da dozidam in opremim poslopje, pa tudi glavnico za vzdržavanje zavodov. Nekoliko sredstev sem že imel na razpolago, za ostalo sem pa zaupal na radodarnost našega dobrega slovenskega ljudstva, na požrtvovalnost naše vzorne duhovščine in pa na svoje lastne dohódke. Proračunal sem, da bom zavode dozidal in precejšnjo glavnico za vzdržavanje nabral, ako mi bodo ti viri tekli petnajst let.

Nisem se zmotil. Potrkal sem na vrata duhovnikov in vernikov leta 1899. Darovalo se mi je tega leta nad 100.000 K. Kaj ne, velikanska svota, posebno, ako pomislimo, da so zavodom večinoma nasprotni in ničesar ne darujejo ravno oni krogi, ki imajo največ premoženja. In ta darežljivost duhovnikov in ljudstva še ni prenehala: od aprila lanskega leta do današnjega dne je prišlo darov zopet nekoliko nad 100.000 K. Do danes se je izplačalo za zidavo in za vse oprave okoli 1.100.000 K. Neizplačani računi, ki mi bodo sedaj predloženi, iznašajo še okoli 300.000 K. Zmanjkalo mi bo

pa le nekoliko nad 200.000 K, za katere še ne vem, kje jih bom dobil. Nabiral sem do sedaj sedem let; ako vstrajajo dobri verniki in požrtvovalni duhovniki še osem let, poravnal bom dolg, sezidal še nedovršeni del in tudi precej glavnice mi bo ostalo za vzdržavanje.

4. Za načrte sem potreboval izkušenega arhitekta. Popraševal sem po naši domovini, toda nisem mogel zvedeti za moža, kateremu bi mogel velikansko delo zaupati. Poznal sem pa že prej izvrstnega, spretnega, da, ženijalnega arhitekta, ki nam je v Sarajevu več imenitnih zgradb zasnoval in sezidal. To je gospod Josip pl. Vancaš. Velikansko delo je rad prevzel.

Prosil sem ga, naj si ogleda najimenitnejše zavode v bližnjih pokrajinah. Ni se bal truda, pa je potoval v Celovec, v Briksen, v Linc in Oberhollabrunn. Povedal sem mu svoje nakane in ideje in sestavil je načrt, katerega izpeljanega sedaj gledate. Kako lepo obliko je dal zavodom, da ne izgledajo kot kaka vojašnica, in kako primerna je notranja razdelitev! Kdor bi hotel vse to proučavati, ta bi se čudil, koliko ženijalnega duševnega dela je v tej zgradbi! In kako bi opisal arhitektovo skrbno delo za razne naprave, za solidne podjetnike: da, bolj vestno, bolj nesebično, bolj naporno in bolj požrtvovalno ne bi bil gospod arhitekt mogel delati niti onda, ko bi mu šlo za njegovo glavo. Te vestnosti, požrtvovalnosti in solidnosti in navdušene ljubezni do stavbe mu nikoli poplačati ne morem, plača naj mu jo dobri Oče nebeški.

5. Ali, kaj bi mi koristili krasni zavodi, ko v njih ne bi imel spretnih profesorjev vzgojiteljev? Pozval sem mlade duhovnike, če bi kdo imel poguma, iti na vseučilišče med akademike. Koj se mi jih je precej oglašilo. Iz dna srca spoštujem te mlade gospode, ki so navdušeni za sveto stvar, navdušeni za pravo izomiko ljudstva šli na visoke šole in se niso bali ne truda, ne raznih nevarnosti, pretečih jim od nekrščanskih, deloma popolnoma brezverskih vseučiliščnih profesorjev.

Od teh so sedaj štirje tukaj nameščeni; eden pride o vseh svetih; šest jih pa še nadaljuje svoje študije. Vsi sedaj nameščeni so že poučevali na raznih gimnazijah z jako dobrim uspehom, pa se zato čvrsto nadejam, da bode poučevanje v zavodu prav dobro.

Toda zraven profesorjev potrebujem še pravih vzgojiteljev otrok, ki jim bodo še bolj kot profesorji nadomestovali stariše. Hvala Bogu, tudi teh sem dobil. Eden od njih si je ogledal zavode v Rimu, v Parizu, v Löwenu, v Londonu. Druga dva sta že pri mladini več let prav uspešno delovala. Vsi ti otroke ljubijo, vzgoje so se navdušeno poprijeli.

Na čelu zavoda pa stoji mož, skromen sicer po zunanosti, toda ozir znanosti in ozir duhovskega živ-

ljenja ponos in dika naše duhovščine, pa tudi ljubljenev vseh.

Da, velečastiti gospodje, za plemenito delo ste se žrtvovali! Vzgojili in dali bote slovenski zemlji pravih krščanskih značajev, ki bodo vsak v svojem poklicu delali v strahu Božjem, ki bodo vernemu Slovincu sijajen zgled vzvišenega krščanskega življenja, ki bodo med ljudstvom delali tako, da ga ne odvrčajo od Boga, ne odvrčajo od Zveličarja Kristusa, ne odvrčajo od sv. katoliške cerkve, marveč ga v zvestobi do cerkve, v ljubezni do Jezusa in v podložnosti do Boga le še bolj vtrjujejo. Delo v zavodih, mi je rekel general jezuitov, delo v zavodih je naše najbolj rodovitno delo, veliko bolj važno in uspešno je od dela v ljudskih misijonih.

6. Kaj pa Vam pomaga krasna palača, kaj bodo delali še tako navdušeni in izvrstni vzgojitelji, ako Vam hiša prazna ostane: tako so me plašili nezaupni možje.

Ko sem pozval vernike, naj za zavode petnajst let prispevajo, sem rekel, da bodo zavodi za vso ljubljansko škofijo, da bo s početka treba primerno svoto plačevati in da le polagoma se bode manj plačevalo in le polagoma se bodo mladeniči tudi brezplačno sprejemali, v razmerju namreč kakor bo rasla glavnic za vzdrževanje. Mislim tudi na ubožnost našega ljudstva, katero vedno bolj in bolj propada. Ako se krščanski organizaciji ne posreči to propadanje zaustaviti, mogli bi priti časi, ko stariši svojih otrok ne bodo mogli v šole pošiljati, pa bi nam zmanjkalo duhovnov, zmanjkalo izobraženih mož v drugih stanovih. Zato hitim zavode dovršiti in potem zbirati glavnico, da se bodo nadarjeni mladeniči brezplačno ali le z malimi stroški mogli primerno izobraževati.

Začelo se je šolsko leto, pa pogledjmo, ali sem mogel izpolniti, kar sem obljubil in kar darežljivi verniki po pravici od mene pričakujejo.

V zavodu je sedaj 96 mladeničev: 69 za prvi gimnazijalni razred, 27 za pripraviljavni tečaj. Med njimi je 45 Gorenjcev, 26 Dolenjcev, 20 Notranjcev (med njimi 6 Vipavcev), 3 so Ljubljančani in 2 Nekranjca: imamo toraj šolarčke iz vseh krajev naše škofije. Kaj pa plačujejo? Plačuje jih 24 po 400 K, 29 po 300 K, 2 po 250 K, 26 po 200 K, 1 plačuje 150 K, 3 po 120 K, 3 po 100 K in 1 po 50 K, 7 pa je sprejetih brezplačno. Ker se zanesem, da darežljivost duhovnikov in vernikov ne preneha, zato sem pri plači že prvo leto popustil več, kakor pa se je moglo pričakovati.

7. Kaj pa naj zavodi tem mladeničem dajo?

a) Najprej pouk v gimnazijalnih predmetih. Učni načrt je tak, kakoršen mora biti v vseh avstrijskih gimnazijah. To bode lahko, saj imajo naši duhovni gospodje ravno tiste študije, kakor svetni. gimnazijalni profesorji: gimnazijo in vseučilišče. Pa kaj pravim ravno tisto, ne,

imajo zraven še bogoslovne študije, kjer so se temeljito učili v vsej bogoslovski vedi in tudi v modroslovju. Zato so pa še prav posebno sposobni za pouk v gimnaziji, ker bodo bolj lahko razlikovali, kaj je pravo znanstvo, kaj pa napačno znanstvo. Raznih usodepolnih zmot pri predmetih zgodovinskih, posebno pa pri prirodoslovnih, se bodo prav lahko ogibali in obvarovali od njih mladeniče njim v pouk izročene. Ali ni to jako važno in imenitno?

b) Onda se bodo obvarovali mnogih nevarnosti za čednostno življenje. Dijak v mestu pride včasih v jako nevarna stanovanja, prav lahko zabrede v pohujšljive tovarišije, brez težav dobi v roke slabe knjige in časopise, pa se izgubi za vekomaj. Zavodi bodo pa mladeniče vsega tega obvarovali: tukaj ne bo umazanih knjig in časopisov, tukaj ne bo pohujšljivih tovarišev, tukaj bodo vedno pod pazljivim očesom duhovnih očetov, pa se bodo obvarovali pohujšanja, neomadeževana bode njihova domišljija, čisto njihovo srce. Kolika sreča!

c) Torej raznih nevarnosti se bodo naši mladeniči varovali, navajali se bodo pa na vse dobro. Točnega reda se bodo držali, pridno in vstrajno se bodo morali učiti, na točno pokorščino se bodo navajali. Red, delo, pokorščina pa zahtevajo močno voljo, zahtevajo neprestano premagovanje samega sebe. S tem se vzgajajo značaji. In znano je, da mladeniči vzgojeni v dobrih zavodih so pozneje v delu bolj vstrajni, v sklepih bolj odločni in stalni.

d) Mladeniči bodo tukaj živeli v strahu Božjem: učili se bodo ljubiti presv. Srce Jezusovo, častiti prečisto Devico Marijo, posnemati svojega sv. zaščitnika sv. Stanislava, vodili se bodo mesečno k sv. zakramentom, da si pogosto očistijo srca od raznih madežev, da bolje spoznajo svoje slabosti in pogubne strasti, da sklenejo vojsko zoper nje, da dobe Božje pomoči in podpore za pošteno krščansko življenje. Krščansko življenje je pa veselo življenje: pravi krščanski mladenič ni kislega obraza, na pol mrtev in pripognjene glave, ampak je vesel in poskočen in ponosno dviga, nedolžno, jasno svoje čelo.

8. Na čelu zavodov ni zastoj zapisano: „Kristusu Zveličarju sveta.“ Zavodi in prebivavci njihovi so lastnina Kristusova. Kristus naj v njihovih srcih vlada kot edini in najvišji kralj. Zato je tudi prekrasna kapela posvečena: kraljevemu Srcu našega Zveličarja, čigar umetno sliko ste videli v velikem altarcu. Ta posvetitev zavodov naj nas opominja na tri imenitne stvari.

a) Kot Zveličar nas Kristus vse objema, vse v edinstvo združuje. In ravno pri teh zavodih, ki naj pripomorejo do tega, da Kristus vlada in bode zares nas vseh Zveličar, smo se res zedinili vsi: škof, duhovniki, verno ljudstvo, pa smo vsi za nje mnogo žrtvovali in bomo še. Pravim verno ljudstvo, pa ne

samo ono po deželi ampak tudi po mestih, saj so mi župnije po mestih lepih svot poslale. Tudi izobraženi posvetnjaki so v Srcu Zveličarjevem z nami združeni; sicer ne vsi, mnogo je od nas ločenih, toda število z nami združenih v isti ljubezni, združenih v istem namenu raste od leta do leta.

b) Kristusu, Zveličarju sveta! On je pa naš Zveličar tudi s tem, da nam je razodel večnih resnic, ter nas varuje zmot v našem nepremagljivem hrepenenju po resnici. Da, ravno po Kristusu, Zveličarju, se nam je pojačilo hrepenenje po resnici, in zraven poživil pogum, da naše raziskavanje ne bo zastoj. Katoličan hoče, da napreduje, da stoji na vrhuncu napredka. Saj smo tudi v zavodih uporabili ves moderni tehnični in mehanični napredek, pa tudi v znanstvu in npravnosti hočemo napredovati, nečemo zaostati.

Le enega napredka ne maramo, napredka v zmoti, napredka v hudobnosti, napredka v surovosti, ne, tega ne maramo; zmot, hudobnost, surovost sovražimo iz dna duše. Mi hočemo vednost in npravnost, kakor nam jo je prinesel naš Zveličar: ta živa resnica je premagala paganstvo, ona je omikala surove narode in jih pripeljala do one stopinje kulture, s katero se ponajajo evropski narodi. Po tej poti hočemo napredovati v luči naukov Zveličarjevih.

c) Kristusu, Zveličarju sveta! Ljubezen je Zveličarja napeljala na vse to, kar je On za naše zveličanje storil. On je prišel na svet za vse, prišel je iskat, kar je bilo izgubljenega. V evangeliju pri da-

našnji sv. maši smo čitali, kako so farizeji mrmrali, ker je on z grešniki občeval. Pa kaj reče On? Reče, da ni prišel zavoljo zdravih, ampak zavoljo bolnikov, ker le ti potrebujejo zdravnika.

Taka ljubezen tudi nas napolnjuje in naj se v zavodih neguje. Mi sovražimo zmot, z njo se ne bodemo nikoli sprijaznili, ne sovražimo pa oseb, ki so v zmoti, ampak jih ljubimo v Srcu Jezusovem. Kar je rekel apostol Pavel, ko so ga njegovi rojaki preganjali, rečem tudi jaz: „Slovenci so, jaz tudi; slovenski narod ljubijo, jaz tudi; za korist Slovencev delajo, jaz tudi, morda več kot oni!“ Zato pa želim, da se vrnejo s pota pogubnih zmot da se vrnejo nazaj k Bogu, nazaj na božje Srce Jezusovo, pa bomo skupno delali za mili naš narod, da ga ohranimo v zvestobi do Boga, v zvestobi do cerkve in na onem potu, ki vodi k časni in večni sreči njegovi.

9. Torej slogo, napredek v resnici in pravo krščansko ljubezen naj pomenja napis na čelu zavodov. Naj delovanje v zavodih pripomore k temu, pripomore, da edino Kristus vlada nad našim ljudstvom, in da se uresničijo besede: Christus vincit: Kristus zmaga; Christus regnat: Kristus kraljuje; Christus imperat: Kristus zapoveduje. Da se tako zgodi, naj nam pomaga prečista Devica in Mati Božja Marija, ki je sedež modrosti Božje. Da, k Tebi se obrnem, o Marija in prosim Te, stori, da po Tebi pride k nam kraljestvo Božje, kraljestvo presvetega Srca Jezusovega!

(Tehnični opis zavodov se objavi v prihodnji številki)

63.

Pomoč potresencem v Kalabriji.

Velečastiti gospodje naj nastopni list vernikom razlože in jih pozovejo, naj bi določeno nedeljo kaj več v pušico vrgli, da se nesrečnikom pomaga. Darovana svota naj se do vseh svetih pošlje ordinarijatu.

Miletan (Italia-Calabria) 10. Septembris 1905.

Excellentissime Praesul!

Horrendus terraemotus, in nocte diei 8 currentis mensis, magnam partem meae Dioecesis concussit, ecclesias plurimas, inter quas Cathedralem, evertit; aliquot pagos e fundamentis evulsit, ac centenos miseros dormientes, macerie obrutos, interfecit.

Ut novus Ieremia deflens, percurro oppida, paucis ante diebus florentissima, nunc squallentia, sanguine occisorum tincta: superstites cives er-

rant absque tectu et absque pane: pupilli nudi frustra parentes vocant!

S. Sacrificium Missae in plateis offertur! et iam hiems properat: quomodo tot miseri poterunt salvi fieri? quomodo divina Mysteria celebrantur?

Enixe deprecor lacrymans ut charitas Christi, quae animam Tuam piam urget, subveniat in tanta calamitate filiis meis innumeris: ultra centum sunt ecclesiae parochiales huius vastae Dioecesis, quae vel e fundamentis reficiendae, vel instaurandae sunt.

Dulcissimum Cor Iesu cordi Tuo inspiret sensus pietatis, ut collectis in tua Dioecesi factis, ali, quod subsidium ad me mittes; et de tua pietate Deus misericors praemium in hac vita et in aeternitate Tibi largiatur.

*Quo par est animo grato S. Annulum Tuum
deosculans, me profiteor*

† **Joseph Morabito**
Episc. Militen.

Excellentissimo ac Rmo Dmo Episcopo Labacensi.

Vorstehendes Schreiben möge die hochwürdige
Pfarrgeistlichkeit den Gläubigen erklären und dieselben
einladen an einem bestimmten Sonntage eine größere
Gabe in den Klingbeutel zu werfen. Die Gaben sollen
bis Ende October an das Ordinariat gesendet werden.

64.

Konkurzni razpis.

Razpisujejo se župnije: Šent-Gotard v moravški dekaniji; Nesselthal (Koprivnik) v kočevski dekaniji; Šent-Lovrenc ob Temenici v trebanjski dekaniji; Peče v moravški dekaniji; Primskovo v litijski dekaniji; Unter-Warmberg (Topla Reber) v kočevski dekaniji.

Prosivci za župnije Šent-Gotard, Šent-Lovrenc ob Temenici in Primskovo naj naslové

svoje prošnje na veleslavno c. kr. deželno vlado v Ljubljani; za župnijo Nesselthal (Koprivnik) na svetlega kneza Karola Auersperga; za župnijo Peče na častitega gospoda Janeza Bizjana, župnika v Moravčah; za župnijo Unter-Warmberg (Toplo Reber) pa na prečastiti kn.-šk. ordinarijat v Ljubljani.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem določi 28. dan oktobra 1905.

65.

Škofijska kronika.

Podeljena je bila župnija Šmartno pod Šmarnogoro č. g. J. Lesarju, župniku v Pečah.

Kanonično vmeščen je bil č. gosp. Janez Lesar na župnijo Šmartno pod Šmarnogoro dne 4. oktobra 1905.

Premeščeni so bili čč. gg.: Anton Plešič, kapelan v Šent Vidu pri Zatičini, kot župni upravitelj na Primskovo; Josip Gregorič z Vrha pri Svetih treh kraljih kot kuratni beneficijant v Šent Vid pri Brdu; Ivan Miklavčič iz Rovt kot župni upravitelj na Vrh k Svetim trem kraljem; Josip Žagar, župni upravitelj v Šent-Lovrencu, kot tak v Peče; Anton Oblak iz Srednje vasi v Bohinju kot župni upravitelj v Šent-Lovrenc ob Temenici; Frančišek Steržaj iz Škofje Loke v Srednjo vas v Bohinju.

Stalni pokoj je dovoljen č. g. Ivanu Golobu, župniku na Primskovem.

Odpovedal se je svoji župniji zaradi bolezni č. g. Matej Pintar, župnik v Šent Gotardu.

Umrli so čč. gg.: P. Jožef Bizavičar, O. Fr. Min., superijor na Brezjah, dne 8. septembra 1905; Josip Porubski, župnik v Koprivniku

(Nesselthal), dné 13. septembra 1905; Frančišek Pleško, upokojeni podražki župnik, dné 29. septembra 1905 v Moravčah. — Priporočajo se v molitev častitim gospodom duhovnim sobratom

V bogoslovje in kn.šk. duhovsko semenišče so bili na novo sprejeti naslednji gospodje:
V drugo leto: Zupančič Valentin iz Most pri Ljubljani.

V prvo leto pa: Anžič Josip iz Ljubljane, Cankar Izidor iz Šida v Slavoniji, Černugelj Anton iz Metlike, Černugelj Anton iz Metlike, Erjavec Anton iz Št. Vida pri Ljubljani, Erman Jernej iz Kamne gorice, Funtek Feliks iz Mengša, Gnidovec Josip iz Ajdovca, Golmajer Frančišek iz Kovorja, Gostič Anton iz Ljubljane, Kopitar Andrej iz Komende, Likar Peter z Vojskega, Omahna Jakob iz Loga, župn. Sv. Gora pri Vačah, Omerza Franč. iz Cerkelj p. Krškem, Perme Leop. iz Prečine, Šesek Iv. s Homca, Skvarča Fr. iz Slavine, Šifrar Anton iz Šmartna p. Kranju, Vandot Iv. iz Kranjske gore, Zabret Fr. iz Predoselj, Zupanc And. s Krke, Žitnik Frančišek iz Šmarja.

66.

Slovesna zadušnica po rajnem knezonadškofu Andreju Jordanu.

Iz Gorice je došla prežalostno vest, da je prevzvišeni gospod, gospod

ANDREJ JORDAN,

knezonadškof goriški in metropolit, dne 4. t. m. mirno v Gospodu zaspal.

Povodom te bridke izgube se bo služila prihodnji ponedeljek, dne 9. t. m., v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja ob 8. uri zjutraj slovesna zadušnica.

Slovesna zadušnica za visokega pokojnika se naj opravi tekom prihodnjega tedna tudi v vsaki kuratni in samostanski cerkvi ljubljanske škofije.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dné 6. oktobra 1905.